

БАРОК, КЛАСИЦИЗАМ И ПРОСВЕТИТЕЉСТВО

Основне одлике ове епохе преузети из препоручених теорија књижевности.

ЗАХАРИЈЕ ОРФЕЛИН „Плач Србији“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. „Плач Србији“ је најзначајнија Орфелинова песма. Шта је тема ове песме и каквим осећањима је прожета?
2. Лирски субјект ове песме је Србија која пролива горке сузе над својом судбином и над судбином свога народа. Које су све недаће снашле српски народ? Какав је његов историјски положај?
3. Орфелин се као књижевним узором служио библијским плачем пророка Јеремије. Има ли оправдања што је своју песму обликовао у форми плача?
4. „Плач Србији“ је прво дело српске књижевности у коме је изражена не само туга због српских несрећа, него и побуна. Документује стиховима из песме да је српски народ преварен у својим очекивањима и да су његове жртве биле узалудне.

ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ „Писмо Харалампију“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. У овом писму је садржан Доситејев просветитељски програм. Која је револуционарна идеја његовог програма? За који се језик залаже?
2. Чиме Доситеј Обрадовић, као просвећени човек своје епохе, документује неопходност увођења српског народног језика у књиге?
3. Шта су „гражданска слова“? Зашто тој верзији (руске) ћирилице даје предност над традиционалном (црквеном) ћирилицом?
4. Зашто Доситеј пропагира верску толеранцију? Какву улогу даје матерњем језику? Разумете ли зашто Доситеј, који толерише све вере, одваја веру од језика?
5. Којим се аргументима служи Доситеј када се обара на традицију и залаже за широко народно повезивање у европском духу?
6. Зашто Доситеј, иако први реформатор језика и писма, није писао чистим народним језиком?

„Живот и прикљученија“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. О чему Доситеј приповеда у својој аутобиографији?
2. Како доживљава манастирску средину? Пронађите места на којима Доситеј критикује калуђерски живот.
3. Откријте у тексту Доситејеве просветитељске идеје.
4. Ко Доситеја саветује да крене путевима науке? Окарактеришите лик његовог учитеља Теодора Милутиновића.
5. Шта одликује Доситејево приповедање?

6. Може ли се „Живот и прикљученија“ сматрати романсираном аутобиографијом?

ЈОВАН СТЕРИЈА ПОПОВИЋ „Тврдица“

Прочитати дело.

Интерпретација:

1. Главни јунак комедије „Тврдица“ је кир-Јања (негативни комични јунак). Која је страст деформисала његов људски лик? Смешно је све што је нескладно и неприлично. Пронађите оно што не приличи кир-Јањи као богатом човеку. Шта је смешно у његовом карактеру?
2. У комичној природи овог тврдице има трагичности, суровости и апсурдности. Докажите то на примерима из комедије.
3. Кир-Јања говори грчко-српским жаргоном, којим Стерија индивидуализује његов комични лик. Какав уметнички ефекат производи његов говор?
4. Зашто је Стерија своје тврдице дао грчко порекло? Да ли је тиме хтео да се подсмехне Грцима у српској средини у Војводини или првобитном начину акумулирања капитала? Које особине критикује Стерија у своје Јањи – војвођанском грађанину 19. века?